
Zeszyty naukowe uniwersytetów i wyższych szkół pedagogicznych w zakresie filologii polskiej.

Biuletyn Polonistyczny 2/6, 35-43

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

III. R Ó Ź N E

Z PRAC NAD J.U.NIEMCEWICZEM

(por. Biuletyn Polonistyczny, zesz.3 1958 s.57)

Po opublikowaniu większej rozprawy pt. "Sprawa Konstytucji Ekonomicznej z 1791 r. na tle wewnętrznej i zagranicznej sytuacji Polski" (Ossolineum 1959) doc. Jan D i h m (Wadowice) kończy drugą i ostatnią część wspomnianej pracy (ok. 10 ark. w rękopisie). Przygotował do druku rozprawę (ok. 6 ark.) pt. "Powrót pośła" J.U.Niemcewicza - obrazem i dokumentem epoki" (przewidywany termin ukazania się - 1960 r.).

Obecnie pracuje w dalszym ciągu nad Niemcewiczem jako historykiem a w przyszłości zamierza też zająć się rolą Niemcewicza w Towarzystwie Przyjaciół Nauk.

ZESZYTY NAUKOWE UNIwersYTETÓW I WYŻSZYCH SZKÓŁ PEDAGOGICZNYCH W ZAKRESIE FILOLOGII POLSKIEJ

Począwszy od r. 1955 uniwersytety i wyższe szkoły pedagogiczne wydają zeszyty naukowe. Problemy historii literatury polskiej czasem wypełniają zawartość całego zeszytu, czasem znowu mieszczą się w ramach zeszytu poświęconego filologii lub też naukom humanistycznym w ogóle. Zeszyty te umożliwiają szybsze publikowanie prac pracowników naukowych środowiska, często stanowią miejsce startu młodej kadry naukowej, bodziec do pracy twórczej, są środkiem oddziaływania na środowisko kulturalne danego miasta i regionu.

Uniwersytet Warszawski

Ukazały się dotąd zeszyty poświęcone prasoznawstwu, przygotowane przez Wydział Dziennikarski UW oraz Zakład Badań Prasoznawczych (RSW "Prasa").

Zeszyt 1 (1946 r.) przynosi m.in. rozprawę H.Kurkowskiej o języku prasy oraz J.Mayena - o twórczości radiowej.

Zeszyt 2 (1947 r.) zawiera artykuł A.Mauersbergera o Mickiewiczu jako publicyście, rozprawkę Z.Młynarskiego o czasopiśmie "Świt" (z dziejów polskiej myśli postępowej na Ukrainie), G.Adamczyka - o początkach polskiej produkcji czasopiśmienniczej, A.Bromberga - o produkcji książek w Polsce w latach 1944-1947.

Poza tym krótkie artykuły z zakresu doświadczeń pracy dziennikarskiej, z zagadnień treści i formy w dziennikarstwie (Z.Mitznera), o reportażu prasowym (J.Koprowskiego) i inne.

Uniwersytet Jagielloński

Zeszyt "Filologia" nr 1 - 1955 r. (red. H.Markiewicz) otwiera rozprawa J.Kleiner'a "Drugi cykl "Satyr" Krasickiego" (rozprawę o pierwszym cyklu "Satyr" wydrukowano w "Pamiętniku Literackim", 1953 r.). Ponadto M.Piszczkowskiego niewielki artykuł "St.Trembeckiego "Bajka o dwóch gołębiach".

Z.Ciechanowska w artykule "Materiały i notatki do twórczości K.Brodzińskiego" publikuje nieznane listy Brodzińskiego oraz zajmuje się Brodzińskim jako tłumaczem.

M.Inglot publikuje artykuł pt. "U źródła "Fantazego". St.Pigoń zajmuje się nowelami Wł.Orkana w artykule "Wyżyny i urwiska nowelistyki Orkana". A.Żempicka publikuje fragment pracy doktorskiej pt. "Wśród problemów "Wesela".

M.Dłuska publikuje artykuł "Rym polski".

Zeszyt "Filologia" nr 2, 1956 (redaktor M.Karaś) poświęcony jest w całości językoznawstwu, zawiera m.in. artykuł M.Boreckiego pt. "Hugo Kołłątaj jako miłośnik i obrońca języka polskiego.

Zeszyt "Filologia" nr 3 (redaktor H.Markiewicz) zawiera prace historycznoliterackie. Przynosi artykuły: St.Pigonia pt. "Z niebieskich najjaśniejsza piosenka" (uwagi o pierwszych tomikach Poezji A.Mickiewicza), K.Wyki - "Poezja a prawda w świetle autografów "Pana Tadeusza", T.Ulewicza - "O reklamie wydawniczej w pierwszej połowie XVI w., krakowskich impresorach - nakładcach oraz o polskich listach dedykacyjnych oficyny Wietora", M.Piszczkowskiego - "Krasicki - epik wsi polskiej", J.Kijasa - "J.I.Kraszewski wobec kwestii chłopskiej w latach 1840-1862", J.Kajtocha - "Materiały do twórczości Kraszewskiego (skreślenia cenzury w "Latarni czarnoksiężskiej", prehistoria "Ostapa Bondarczuka", dwie redakcje "Złotego jabłka)", St.Eilego - "Wierna rzeka" jako powieść historyczna", Z.Ciesielskiej-Borkowskiej - "Cervantesa "Don Quijote" w polskich przekładach", T.Lewickiego - "Arabskie legendy o kraju Amazonek na północy Europy". Ponadto - kronika.

Zeszyt "Filologia" nr 4, 1958 poświęcony jest w całości językoznawstwu.

Uniwersytet Poznański

"Filologia" z.1, 1957 - redaktor J.Ziomek.

Zawiera m.in. prace historycznoliterackie: J.Maciejewskiego - "Za chlebem" H.Sienkiewicza na tle antyemigracyjnej propagandy w Wielkopolsce w r. 1880" oraz A.Sajkowskiego - "K.Opaliński wobec Władysława IV w latach 1638-1648 (w świetle własnej korespondencji)".

"Filologia", z.2, 1958 zawiera: J.Kmity - "Krótka rozprawa M.Reja w świetle badań paremiograficznych", J.Abramowskiej-Kułuniakowej - "Psalmy" Szarzyńskiego wobec polemiki renesansowej", A. Sajkowskiego - "A. Morsztyn w Prusach książęcych", Z.Romanowskiego - "Od "Chyhania na Boga" do "Słów we krwi", J.Dutkowskiego - "Sprawy literackie czeskie, słowackie i łużyckie na łamach "Tygodnika Ilustrowanego" w latach 1880-1894" oraz E.Pieścikowskiego - "Nad pozytywizmem w Wielkopolsce".

Uniwersytet Wrocławski

Zeszyty 1 i 2 poświęcone w całości bibliotekoznawstwu (redaktor A.Knot).

Zeszyt "Germanica" zawiera m.in. artykuł J.Pipreka pt. "Piastowicze w poezji Scherffera v.Scherffensteina" (tłumacza "Fraszki" J.Kochanowskiego) oraz M.Szyrockiego - "M.Opitz na służbie u śląskich książąt piastowskich".

Prace literackie, 1956, z.1 powstały z okazji konkursu z r. 1953 na prace pomocniczych pracowników nauki; nazwa nawiązuje (por. słowo wstępne Tadeusza Mikulskiego) do czasopisma pod tą samą nazwą przygotowanego do druku przez Augusta Mosbacha, historyka wrocławskiego, w r. 1845. Z przyczyn politycznych z powodu zakazu władz pruskich do druku nie doszło.

Zeszyt zawiera 2 artykuły: D.Piskorza o Adamie Władysławiuszu, M.Kochańskiej o ks.Wojciechu Dembożęckim oraz 2 studia nad J.Kochanowskim: L.Szczerbickiej - Nad chronologią "Fraszki" i T.Kruszewskiej - O funeralnej poezji J.Kochanowskiego.

Miscellanea przynoszą: M.Szyrockiego - Nieznany list o Kochanowskim z r.1584, J.Turnau - O sztuce o Tomaszu Morusie na scenie Akademii Zamojskiej oraz T.Kruszewskiej - W sprawie autorstwa broszury antyjezuickiej.

Uniwersytet Łódzki

Seria I "Nauki humanistyczno-społeczne", redaktor M.Serejski.

Zeszyt 1 (1955 r.) poświęcony głównie historii i historii sztuki. W dziale "Język i literatura" publikuje artykuł R.Gerleokiej pt. "Wieś galicyjska w "Nowelach" Wł.Orkana".

Zeszyt 3 - poświęcony głównie historii i etnografii zawiera jeden artykuł z zakresu literatury: A.Kowalskiej - "Przedmickiewiczowska krytyka krytyki Iksów. Wokół sporu o Bogusławskim (1816-1819)".

Zeszyt 7 (1957 r.) zawiera prace historyczne oraz historyczno-literackie, m.in. M.Goliasa - "Geneza, rozwój i charakter bajek ezopowych", J.Dürr-Durskiego - "Ze studiów nad "Antitemiuszem", B.Kielskiego - "Pan Tadeusz" a eposy francuskie XIX w.", J.Willa - "Liryka niemieckich tkaczy", ponadto M.Wallisa - "Przemiany w stanowisku społecznym artysty-plastyka w Polsce".

Zeszyt 10 (1958) poświęcony głównie prof.T.Kotarbińskiemu zawiera również: St.Hrabca - "O czeskich warsztatach językoznawczych", St.Skwarczyńskiej - "Wzór literacki trioletów Zana zamieszczonych w "Dziadach" A.Mickiewicza, J.Dürr-Durskiego - "W.Potocki w okresie działalności politycznej" oraz E.Rzeszowskiego - "Polscy przyjaciele M.Lermontowa".

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Wydaje od r. 1958 "Zeszyty Naukowe KUL", jako kwartalnik.

W r. 1958 ukazały się cztery zeszyty, w r. 1959 - dwa.

Z zakresu historii literatury polskiej ukazały się następujące rozprawy:

Irena Sławińska: Ku definicji dramatu poetyckiego, Z.N.KUL, 1958, z.3

Czesław Zgorzelski: O sztuce lirycznej Mickiewicza, Z.N.KUL 1959, z.1

Ignacy Chrzanowski: Z wykładów o Nie-Boskiej Komedii, Z.N.KUL 1959, z.2

Nadto:

St.Fita i A.Paluchowski: Notatki o polonistyce na KUL w latach 1950-1957, Z.N.KUL 1958, z.1

W.Górny: Na Zjeździe Naukowym Polonistów, Z.N.KUL 1959, z.1.

S.Sawicki: Rec. Cassell's Encyklopedia of Literature, Z.N.KUL, 1958, z.4

K.Papierkowska i D.Zamącińska: O J.Słowackim 1809-1959.
(Rec. "Roczników Humanistycznych KUL" poświęconych Słowackiemu), Z.N.KUL, 1959, z.2.

x

W z.3 1959 r. ukaże się rozprawa I.Opackiego pt. "Słowackiego wiersz "palący i okropnej prawdy".

W z.4 1959 r. przewiduje się zamieszczenie rozpraw J.Starnawskiego: "Nieprzemijające wartości twórczości Z.Krasińskiego" oraz Cz.Zgorzelskiego: "O Słowackim" (obydwa tytuły robocze).

Uniwersytet Toruński

Zeszyty poświęcone naukom humanistycznym. Redaktor: B.Nadolski.

Zeszyt 1 zawiera - poza pracami z historii - następujące prace polonistyczne:

H.Misz: "O zdaniach nawiązanych",

L.Witkowski: "Kancjonał polski Walentego z Brzozowa wobec kancjonału czeskiego Jana Roha",

I.Worono: "Uwagi o stylu fałszywym "Ziemiaństwa" K.Koźmiana"

J.M.Kasjan: "Nieznana poezja Stanisława Starzyńskiego".

Zeszyt 2 poświęcony w całości filologii polskiej "Filologia" I:

I.Skubalanka: "Stanowisko O.Kopczyńskiego wobec nowotworów językowych",

B.Nadolski: "Poetyka renesansowa rektora gdańskiego Andrzeja Franckenbergera (1568)",

A.Bartoszewicz: "Spór o powieść historyczną w połowie XIX wieku na tle antagonizmu między "Dziennikiem Warszawskim" a "Gazetą Warszawską",

J.M.Kasjan: "Uwagi o "A Dorio ad Phrygium" Cypriana Norwida",

Z.Dokurno: "Przyroda w lirykach Norwida".

Zeszyt 3 (w druku) Filologia II:

H.Misz: "O użyciu spójników ale, lecz w dzisiejszej polszczyźnie",

H.Misz: "O pewnym rodzaju użycia bezokolicznika w dzisiejszym języku polskim",

B.Jankowska, Z.Zawadzki: "Repartycja końcówek w narzędniku l. mn. rzeczowników w historii języka polskiego",

Jerzy Maciejewski: "O tak zwanym dialekcie grudziądzkim"

- M.Swoboda: "Dalecy potomkowie antycznych pasożytów w komediach Aleksandra Fredry",
A.Bartoszewicz: "Polemika wokół powieści francuskiej w polskiej krytyce literackiej okresu międzypowstaniowego (1831-1863)",
B.Osmólska-Piskorska: "Powstanie styczniowe w powieści polskiej",
L.Jarzębowski: "Henryk Nitschmann - miłośnik kultury polskiej",
A.Hutnikiewicz: "Sztuka poetycka Jana Lechonia".
Zeszyt 4 (w przygotowaniu) Filologia III:
B.Nadolski: "Institutio Literata" - toruńskie wydawnictwo z czasów Batorego,
S.Rogowski: "Język tajny filomatów",
Z.Jędrzyński: "T.T.Jeż w świetle swej nie wydanej korespondencji",
J.M.Kasjan: "Z problematyki ukraińskiej w twórczości J.Słowackiego",
Cz.Niedzielski: "O narracji w reportażu literackim".

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie

WSP w Krakowie nie wydawała dotąd zeszytów naukowych poświęconych specjalnie filologii polskiej.

W wydanej w r. 1957 księdze zbiorowej pt. "Dziesięciolecie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie 1946-1956" pod redakcją Władysława Szyszkowskiego znajdują się następujące rozprawy z zakresu filologii polskiej:

1. W.Danek: Działalność publicystyczna J.I.Kraszewskiego w okresie drezdeńskim,
2. St.Burkot: O jubileuszu J.I.Kraszewskiego,
3. J.Nowakowski: Z Lenartowiczowskich przemilczeń,
4. M.Grzędzielska: Strój "Polki" Norwida,
5. St.Jodłowski: Zasady polskiego szyku wyrazów,
6. Wł.Szyszkowski: Dwanaście lat nauczania języka polskiego w Polsce Ludowej,
7. A.Gasiński, K.Struś, K.Zaśko (Koło Naukowe Polonistów):
Dzieje recepcji Mickiewicza w szkole pod zaborami,

W druku znajduje się zeszyt specjalny: St.Sierotwiński: "Słownik terminów literackich" (red.naukowy zeszytu: J.Nowakowski)
Przewidziana data wydania: 1959 r.

W przygotowaniu: zeszyt z zakresu teorii i historii nauczania literatury polskiej (pod red. Wł. Szyszkowskiego). Planowane wydanie: 1960 r.

Przewiduje się wydanie kolejnych zeszytów naukowych z zakresu historii literatury polskiej.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Katowicach

Ukazał się dotąd jeden zeszyt naukowy o tematyce humanistycznej w r. 1956, pod red. St. Zabierowskiego.

Zawiera: St. Zabierowskiego: "Mickiewicz zawsze żywy", J. Zaremby: "Rodzima kultura w twórczości Anonima Protestanta", M. Dobrowolskiej: "O pierwszym podręczniku do nauki historii i teorii literatury w języku polskim", Zb. Nowaka: "Nał tekstami K. Brodzińskiego", St. Zabierowskiego: "Nowe konteksty ballady Mickiewicza "Pani Twardowska", St. Wilczka: "Sprawy polskie w twórczości Heinego"; ponadto kilka prac pedagogicznych.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Warszawie wydała w okresie swego istnienia jeden zeszyt naukowy w r. 1956. Zeszyt ten - poza pracami pedagogicznymi, historycznymi i fizycznymi - zawiera kilka prac dawnej katedry filologii i historii literatury polskiej. Prace te dotyczą głównie A. Mickiewicza w programach szkolnych (K. Lausz, E. Sawrymowicz), szkolnych wydań A. Mickiewicza (Z. Sudolski, St. Makowski), zasad nauczania języka ojczystego w szkole w świetle poglądów Onufrego Kopczyńskiego. Zeszyt przynosi również artykuł Z. Grossa: "W. Gutkowski - postępowy pisarz polskiego Oświecenia" oraz jako załącznik wybór z "Podróży do Kolopei" tego pisarza (pierwodruk).

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Opolu

Wydała w r. 1957 zeszyt "Historia Literatury" pod redakcją Stanisława Kolbuszewskiego. Zeszyt zawiera następujące artykuły:

St. Kolbuszewski: Autograf wiersza Słowackiego "Pośród niesnasków",

St. Dąbrowski: Odnalezione rękopisy Jana Nikodema Jaronia,
L. Banaszkiewicz - Pośpiechowa - Kilka uwag o sztukach Piotra Kołodzieja,

S. Smak: Aleksander Skowroński - działacz i publicysta śląski,

I. Lewańska: Materiały dotyczące walki o kulturę polską na Śląsku w "Szkole Polskiej" E. Estkowskiego,

H.Stankowska: "Alkhadar" E.Chojeckiego,

W.Studencki: "Dziesięć ballad o powsinogaach beskidzkich"

E.Zegadłowicza,

J.Pośpiech: "Pretendenci do tronu" H.Ibsena,

Sprawozdanie z obrad studenckiej naukowej sesji Mickiewiczowskiej w Opolu.

Obecnie WSP w Opolu wznawia wydawanie zeszytów naukowych. Wśród przygotowywanych do druku zeszytów przewidziany jest zeszyt "Historia Literatury" (pod red. St.Kolbuszewskiego). Ukaże się w drugim kwartale 1960 r. Podajemy spis rzeczy przygotowywanego zeszytu:

K.Dąbrowska - Spór o pryncypia w publicystyce literackiej lat 1954-1958,

St.Kolbuszewski - Zagadnienie roli pracy naukowej polonisty w jego działalności dydaktyczno-wychowawczej,

I.Lewańska - Twórczość dla dzieci M.Konopnickiej,

L.Pośpiechowa - "Ziarna" - jednodniówka dla głodującego Śląska,

S.Smak - Jednodniówka "Ze Śląska Polskiego",

W.Studencki - Słowacki w twórczości E.Zegadłowicza,

St.Zabierowski - O "Janku Muzykancie" Sienkiewicza.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Gdańsku

Wydaje od 1958 r. "Gdańskie Zeszyty Humanistyczne". Zeszyt 1 poza pracami treści historycznej (o towarzystwach kulturalno-oświatowych w Gdańsku w XIX w. oraz o Gimnazjum Polskim w Gdańsku w latach 1922-1939 oraz artykuł St.Sosina o autonomii Prus Królewskich) zawiera rozprawę E.Rabowicza pt. "Gdańska literatura ulotna w latach potopu szwedzkiego.

Zeszyt zawiera ponadto dział recenzji i kronikę o tematyce pomorskiej.

Zeszyt 1-2 r. 1959 zawiera przeważnie prace historyczne i pedagogiczne. Z prac polonistycznych wymienić należy: artykuł Andrzeja B u k o w s k i e g o: "Kult Mickiewicza na Pomorzu" oraz w dziale "Materiały" Edmunda R a b o w i c z a informację "Pojazd" - satyra polityczna z roku 1657/58". Z prac na pograniczu artykuł Zygmunta P o n i a t o w s k i e g o pt. "Deformacja konfliktu pomiędzy nauką a religią w polskim piśmiennictwie katolickim (1864-1905)" oraz fragment z pracy Romany M i l - l e r: "Powieść pedagogiczna i jej znaczenie dla teorii pedago-

gicznej" (fragment dotyczy analizy powieści Cesbrona "Bezdomne psy").

Zeszyt zawiera obfitą kronikę życia kulturalnego na Pomorzu.

PRACOWNIA HISTORII CZASOPISMIENICTWA POLSKIEGO XIX i XX W.
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Pracownia powstała w styczniu 1958 r. pod kierunkiem prof. Henryka Jabłońskiego. W chwili obecnej zatrudnia - poza kierownikiem - 3 pracowników naukowych oraz jednego na półetacie. Pracownia szkoli ponadto 5 aspirantów.

Systematyczne badania nad historią prasy polskiej dotychczas właściwie u nas nie istniały. Ten stan rzeczy w ostatnich latach uległ nieznacznej poprawie, daleki jednakże jest od zadowalającego. Pracownia Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego musiała realizację swoich zamierzeń rozpocząć niemal od podstaw. Plan pracy na najbliższe lata ma być realizowany w trzech kierunkach, które przewidują:

1. sporządzenie bibliografii prasy polskiej krajowej i emigracyjnej (możliwie do chwili bieżącej),
2. opracowywanie zagadnień szczegółowych związanych z metodą prasy i zagadnieniami teoretycznymi,
3. opracowanie bądź poszczególnych czasopism, bądź określonych grup czy odłamów prasy polskiej,
4. podjęcie prac przygotowawczych nad podręcznikiem historii prasy polskiej.

Wszystkie wymienione cztery zasadnicze punkty przyjętego planu są w toku realizacji. Podstawowym zadaniem Pracowni jest sporządzenie bibliografii prasy polskiej (obecnie trwają prace wokół zbierania materiału). Mimo szczupłości zespołu pracowników Pracownia może zanotować kilka prac już wykonanych lub będących na ukończeniu:

Doc. Józef S k r z y p e k ukończył pracę pt. "Początki czasopiśmiennictwa polskiego w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej".

Na ukończeniu praca prof. Tadeusza C i e ś l a k a (nie związanego etatowo z Pracownią) pt. "Czasopiśmiennictwo pomorskie drugiej połowy XIX i początku XX w.".

Ukończone zostały następujące prace monograficzne: Andrzeja G a r l i c k i e g o o czasopiśmie młodzieżowym PPS z r. 1915